

Empowered lives.
Resilient nations.

Heeyo golle heertanaango Hawjagol Hawaalu kajum e Jamaa (PGES)

Innde poroje oo : "Hawjagol jamaa Kulle hawaalu, faa dhum njifa baasiiji, dhum woodina nguurndam yimbe, dhum wuurtina kulle gonde ley hawaaluji moottordi jiibi. »		
Leydi : Mali	Paabotoodo ley golle oo : Ministeer Hawaalu, Laabal, kajum e Yirwere Booyoore	Sardiiji kawjordi golle oo : Sariyaaji Leydi ndii (MN)
UNDAF : Jaabu kebaado ley Porogaraamu golle oo : Jaabu 2 : Gube de ngalaa doole, buri fuu, rewbe kajum e sukaabe ; ebe paaboree anndal, kajum e kaaki gollirdi ley hawaalu ceniido, baawdo buytude misikiinaaku mabbé.		
Heeyo golle heertanaango PNUD : Sariyaaji goodudi e banngal Jaabuuji, kajum e kulle hawaalu Jaabu 2.5: Sariyaaji onngooji politiki, kajum e gollirde, paabotoodi reenugol, nawtoragol booyoowol, faa yottoo feccondirgol nafakaaji kebeteddi ley kulle hawaalu, naa kulle guurde ley hawaalu, hono no dhum wiiraa ley sariyaaji leyde adunaaru, kajum e ley sariyaaji leydi ndii nii.		
PNUD : Subagol jamaa nokku, kajum e kulle hawaalu Ko woodi : Farati mawdo	Hollitiggol no PNUD jogorii golle oo : 2 (PNUD ana wattani hakkille lobbo ley potal hakkunde kulle hawaalu dee)	
Limoro, naa duu annditorde (Annditorde Poroje oo ana wiyee ATLAS (omo wiyetenoo Award) : 00108261	Atlas Output (Annditorde Poroje oo anndaande) : 00108188	
Limoro Annditorde PNUD-FEM PIMS : 5778	Limoro IDFEM GEF : 9661	

Jeeyngal pewtungal jamaa, kajum e Yeeynugol Kabaaruuji

Nalaande : **XXXX**

PNUD ana yidi anndude ko woni e hakkille jamaa e banngal porojejaaji pawiidi dow Hawjagol Hawaalu e Jamaa, kajum e laawi cubordi, nawtoraadi ley oon poroje.

Hakkillaaji mon e lamndi mon ana kaani neldeede ley adereesi gondo yeeso oo :

Porogaraamu PNUD

Adereesi nokku : p

Telefon:

Fakisi :

Email:

Website:

**Nalaande heertanaade joyyингол haalaaji kollitooji ko woni ley hakkille mon dii, kajum
e lamndi mon dii, yo XXXX**

Caawki dewtere ndee

Moođugol ko faccitaa ley dewtere ndee .....
Poroje "Niibi" ley Mali.....
Sifagol poroje oo.....
Faratiji pewtudi yimbe e hawaalu .....
Heeyo golle heertanaango Hawjagol Hawaalu kajum e Jamaa (PGES) .....
Moobugol ko woni PGES .....
Landingol PGES .....
Faratiji pewtudi yimbe e hawaalu .....
(1) Huyfingol.....
Ko dabareeji piyaadi dii ngaddani yimbe e hawaalu .....
(2) HONNJAGOL.....
Faandaaji honnjagol ngol .....
Honnjagol dabareeji piyaadi dii.....
(3)   Yirwingol baawde, kajum e janngingol jamaa .....
Sariyaaji onngooji gollirde .....
Iimagol baawde .....
Heeyo golle cemmbinoowo baawde .....
(4)   Aadi hakkunde gollidoobe .....
Hebugol kabaaruji kumpitooji .....
Laawi gullitorde .....
(5) Heeyo Golle Nawtorgo (Wattuuji keertanaadì golle oo, kajum e jawdi majjum).....
Wattuuji keertanaadì golle oo.....
Bidije (jawdi golle).....
Heeyo Golle Heertanaango Kulle Guurde ley hawaalu.....
(1) Sifagol kabaaruji kabbiidì e kulle guurde ley hawaalu .....
Banngal politiki, kajum e sariyaaji leydi ndii.....
Nokku poroje oo : No kulle guurde ley hawaalu ngorri ley leydi ndii.....
Siji kulle guurde ley hawaalu , ley leydi ndii.....
(2) Faratiji pewtudi kulle guurde ley hawaalu, faandaaji kajum e golleeji kuyfinooji ciin faratiji.....
Farati 1 .....
Farati 2 :.....
Farati 3 :.....
(3) Heeyo Golle Nawtorgo (Wattuuji keertanaadì golle oo, jawdi majjum, kajum e iwdi jawdi ndii) .....
(4) Aadi hakkunde gollidoobe .....
(5) Honnjagol e winndugol rapoojaaji .....
Heeyo golle fewtungo dugule'en geelle .....
Faccito pamminoowo ko woni « Dugule'en geelle » .....

Sifagol Dugule'en Geelle.....

Gube keertaade de ngala doole .....

2. Moobugol hakkeeji keertaadì, kajum e sariyaaji gollirdì.....

3. Moobugol ko yalti e limagol Jamaa e Hawaalu, kajum e dabareeji kuyfinooji golle majum.

4. Gollidal, Kaaltidal, kajum e laawi keertanaadī CLIP

- FPIC : Sariyaaji e politiki .....
- Laawi dī jamaa darnidi e banngal kabaaruuji CLIP .....
- Hoore haala, kajum e laawi jokkinteedī.....
- Kabaaruuji landinirdī .....
5. Laawi peccirdī nafakaaji kebaadi .....
6. Wattangol hakkille baawde goodude .....
- 7 . Biltugol tiidallaaji, naa wullitaango .....
8. Sariyaaji onngooji gollirde .....
9. Honnjagol, winndugol rapoorjaaji, iimagol .....
10. Bidije, kajum e jawdi gollirdi .....
- Cinndol / Mbakaap rapoor CLIP .....
- Heeyo golle, kajum e dabareeji keertanaadī nguurndam .....
1. Puđdirka .....
2. Faratiji pewtudī nguurndam kulle hawaalu, kajum e eggingol kulle jogiide nafaa faa nabee nokkuuji godđi
3. Gollidal e kaaltidal .....
4. Dabareeji kuyfinooji.....
5. Sariyaaji onngooji gollirde .....
6. Biltugol tiidallaaji, naa wullitaango .....
7. Honnjagol e iimagol .....
8. Jawdi gollirdi, kajum e bidijejaaji.....
- Heeyo golle heertanaango moottugol kulle hawaalu dee / Wattugol majje ley nokkuuji godđi.....

Moobere rađbere ko faccitaa ley dewtere ndee

Poroje "Haybugol jiibi Mali » ana fawi dow tiidallaaji gondī ley Reson Gurma oo, hono jaagu daabaaji ladde mo wadirtaake ley sariya, naa tiidalaaji kabbiidi e hawjagol kulle hawaalu ; poroje oo ana fawii duu dow torraaji dī yimbe njottinta jiibi. Gurma yo nokku gondo banngal Saahal Mali ; Gurma yo gooto e resonjaaji nay (4) Mali, ñurđi fuu jogaade daabaaji ladde, kajum e ngeenngaaji jiibi gondudi e majjude. Hakke jiibi gondī e nokku oo dī ana mbaara e 2% jiibi gondī ley Hiirnaange Afiriki dī ; dīin daabaaji ana tororii lohagol bonngol puđdungol wadeede gila hitaande 2012 ; edī tampiri duu tiidallaaji godđi, hono ñako ndiyam, bonugol cattungol feeyaaaji. feccere ledde bonnde, kajum e uddugol laawi bettordi jiibi ley ladde.

Faanda poroje oo yo reenude jiibi Mali ley ngeenngaaji mum'en keertaađi, kajum e hebbinde dabareeji jamaa geelle joodiido dow laawi bettordi jiibi, ley anniya buytude torraaji dī yimbe njottinta jiibi. Diin faandaaji ana keba tabintinireede nawtoragol gede nay (4) : (1) Semmbingol sariyaaji goodudi ley leydi Mali ndii e banngal habugol e warugol daabaaji ladde ; (2) Reenugol jiibi Gurma e lohagol bonngol, kajum e haybugol laawi bettordi jiibi e ngeenngaaji jiibi ; (3) Hawjagol lobbol kulle hawaalu gonde ley nokkuuji dī jiibi Gurma nguuri ley mum (GBCRN) ; (4) Gollidal e rewbe ; hawjagol annde, honnjagol, kajum e iimagol

golleeji poroje oo. Poroje oo yo golle gooto mo FEM darni, faa faddoo maggugol sii daabaaji anndaadī, hono no dūm worri ley porogaraamu FEM, pawido dow gollidal hakkunde leyde adunaaru, e banngal reenugol daabaaji ladde, kajum e faddagol wargol daabaaji, ley no dūm tewtiraa e banngal yirwere booyoore nii (9071).

Heeyo golle heertanaango Hawjagol Hawaalu, kajum e Jamaa (PGES) fihi dabareeji keewdī yalla jamaa ana woorta ngeenngaaji daabaaji ladde ; omo daranii duu kabaaruji godđi : huyfingol torraaji fuu pewtudi jiibi dī, honnjagol sariyaaji darnaadī dī kajum e golleeji tilsuđi, paabotoodi nawtoragol dīin dabareej piyaadī, yalla edum faaboo ley tabintiggol jaabuuji kebaadī, faa nafa yimbe e hawaalu, tawee edum booyira no yidira nii. (PGES/ESMP) ana hibbintina dabareeji dī Pro Doc darni dī ; dow majjum, PGES yiitii ley poroje oo, golleeji godđi, dī mbaawaa nawtoreede, so dabareeji lobbi buytooji torraaji jottinteedī jiibi dī njabanaaka, naa so piyaaka. Ko adotoo fuu, gollidibbe bee ana kaani njabande dīin dabareeji ; caggal majjum, ndeen dī nannetee ley golleeji poroje oo, ley lhaybaa-muyaa PMU.

Iwde jalooma 10 lewru Feewiriye 2020, yottaade jalooma 20 lewru Fewiriye 2020, PNUD nelii yimbe ngolliroya laawol-golle keertanaangol SES ngol ; faanda majjum, yo iimaade woodugol puđdoode poroje oo, sabi rafi deeyere ana woodi ley nokku poroje oo. Caggal nde poroje oo jabana ndee, tottonndiral hakkillaaji gonngal wadaama ley lewru Deesammburu 2020 nduu, kajum e ley lewru Fewiriye 2021 nduu, faa dūm lanndina dabareeji lobbi buytooji torraaji jottinteedī jiibi. Yimbe njannginaama e banngal ndeenaagu hawaalu e yimbe, ley wattu puđdoode poroje oo. Ngol laawol latike sabaabu kabaaruji keewdī kebi faameede : soobe jamma ley golle oo, gollidal mađbe lobbol, tiidugol e poroje oo wattu fuu, hoolagol daliiliiji dī poroje oo fawii dow mum dī, kajum e yeeynugol lobbol kabaaruji dī poroje oo tuugii dī.

Taweede EISE fay gooto winndaaka, faa laatoo gedāl nawtorgal ley golleeji SES dī, faamuujii kebaadi ley tottonndiree hakkillaaji dī dī dee, ana mbaara e EIES gooto ; dūm faabiima duu ley fiigol dabareeji kawjordi lobbi. Rapoornaaji jaltudi ley tottonndiree hakkillaaji dī, ana mbaawi hebbeede, so nedđo tewti dūm ; golloowo kumiido reenugol UGP oo ana resii dīin rapoorjaaji, faa dī mbaawa nawtoreede ley kabaruji pamminirdī kabaaruji CLIP. Iimagol faratiji baawdī yottaade yimbe e hawaaluji, kajum e torraaji baawdī yaltude e majjum wadiraama Laawol Poroje oo Cuborgol Tiidallaaji Pewtudi Yimbe e Hawaaluji, sabi dīn tiidallaaji ana latii « farati mawđo, », hono no dūm worri ley haatumere wonnde ley ndee nii, kajum e no Politiki PNUD Keertanaado Hawaalu e Yimbe oo wiiri nii dūm .

Haatumeere1 : Iimagol Faratijj, ngol PNUD darni e banngal Hawaaluji e Yimbe

Sardijji	
Hakkeeji yimbe	
Potal hakkunde rewbe e worbe, kajum waawangol Rewbe ko'e mum'en	
Booyugol Hawaalu	
Wajimbingol haaltande yimbe ko woodi	
Kabaaruji tuugordī iimagol	
Reenugol kulle guurde ley hawaalu, kajum e hawjagol booyoowol kulle gonde ley hawaalu	

Ana famđi	
Ana hakindii	
Ana faydini	
Ana mawni	
Wadaali	

Waylitagol wattuuji, በይትጋል ቴጥልና እና ፍልፍ ወታደቃ	
Cellal Jamaa, Ndeenaagu	
Finaa-Tawaa donaado	
Eggingol kajum e hodingol jiibi ley Nokku goddo	
Dugule'en geelle	
Golle e Sardiiji golle	

Ley golleeji porojejaaji kumanidi habugol e torraaji pewtudi yimbe e hawaaluji, PNUD ana wajimbini nawtoral sardiji keertaadi gondi yeeso dii :

- Subagol, naa ardingol nokkuji di jiibi kaani eggude ley mum : Ko poroje oo adotoo wadude yo : teedaade torraaji baawdi yottaade jiibi dii ley eggugol majji ; tewtude no diin toorraaji kuyfiniree ley nokkuji do diin torraaji buri maateede e mum ; nawtoraade dabareeji piyaadi ley eggugol ngol. Dabareeji di mbaawaaka huyfineede ley torraaji dii cakkortoo nawtoreede.
- Fiigol dabareeji deentordi : rafi hoolaare timmunde haana laataade sabaabu immingol dabareeji inndaadi faa paddoo faratiji mawdi dii ;
- Woodugol tiidallaaji ley nokku oo, caggal nokku oo, naa torraaji goddi : Poroje oo wattanan hakkille torraaji cattudi, baawdi maateede ley nokku poroje oo, kajum e nokkuji goddi, battiidi nokku poroje oo. O wattanan hakkille duu tiidallaaji goddi, deentudi ley poroje oo, naa duu tiidallaaji bettiidi e goodudi, kajum e tiidalla fuu jonndoraado ley poroje oo.
- Sariya tuugiido " Bonnudo fuu yoban " : Bonnudo fuu kajum yobata almusadda ko bonnaa koo.
- Laawi kawjordi, jabanaadi : Faamuji kebaadi ley hawjagol bettiingol ngol njanngaama ; kanji nawtortee e banngal faddagol e woodingol hawju gadeteedo oo, ley no dum heeyoraa ley porogaraamu golle oo nii.

Gede 20 caawde dabareeji kuyfinoji tiidallaaji, ndarnaama, ley anniygol huncude faratiji kakindiidi, kajum e faratiji mawdi, pewtudi jiibi dii ; diin dabareeji fuu ana nawtoree ley tabintiggol poroje oo. Edi paccitaa ley ESMF ; edi kabibodii duu e golleeji keertaadi nawtorteedi ley poroje oo.

So wartii e banngal faratiji mawdi pewtudi jiibi dii, dabareeji goddi ana paccitaa ley sariyaaji tuugidi laawi nay (4) kawjordi goddi, jaadooji e majjum ; kanji ngoni :

- (1) Heeyo Golle Fawiingo dow Dabareeji Nguurndam (PAM)
- (2) Heeyo Dugule'en Geelle (PPA)¹
- (3) Heeyo Golle Fawiingo dow Hodugol jiibi ley nokkuji (PAR)
- (4) Heeyo Golle Fewtungo Siji Kulle guurde ley Hawaalu (PAB)

---

¹ Ley kabaaruji keertanaadi oo poroje dii, siji yimbe annditirteebe hono no gubal jamaa keertaangal, kolloowal ana joganii nokku mo poroje oo woni e mum oo teddeengal (tawee teddeengal ngal ana fawii dow kabaaruji nguurndam mabbe, hakkeeji dow leydi ndi be ngoni e mum ndii, finaa-tawaa mabbe), been yimbe njogorte hono no Dugule'en Geelle nii ; dow majjum, kambe keertanaa oo poroje. Ndennoo laamu joodiido e oon nokku oo, ana waawi noddirde be « Yimbe nokku ». Njannee ko woni ley « Winndannde dow Faccito Dugule'en Geelle », kajum e ko woni ley « Sifagol Dugule'en Geelle » ; edum ley « Heeyo golle Dugule'en Geelle », ley no PGES siforii been dugule'en nii.

A. Laawi jokketeedi ley biltugol tiidallaaji di wullitaango wadaa dow mum : UGP haani tabintinde golle majjum ; edum tawee ley PGES ; edum faaboo e ley yiitugol law, kulle de njoonndoraaka.

PGES ana tabita ley fudugol golleeji poroje oo ; booyeefi makko ana yaada e nguurndam poroje oo. Dabareeji kuyfinooji tiidallaaji dii, nawtorte ley poroje oo gilla golleeji dii pudhaali, hono no dum worri ley heeyo huyfinirgo tiidallaaji ngoo nii. Heeyooji keertanaadi hawju, ana paccita faa laaba sartiji darnanaadi nawtoragol golleeji tilsuudi, kuyfinooji tiidallaaji dii.

Haatumeere wonnde ley ndee ana faccita gedde caawde dabareeji kuyfinooji tiidallaaji dii, ley wattu keertaado mo yimbe kaani yaltude e mum ley golleeji poroje oo, ley wattangol hakkille torraaji keertaadi bondi, baawdi yottaade yimbe e hawaaluji, hono no wiiraa ley PSES nii.

Golleeji	Torrraaji bondi maateteedi ley Hawaalu	Dabareeji piyanaanii eggugol niibi
Hawjagol Poroje oo	<p>Hooreebe poroje oo ana kaannoo tawreede baawde ley kabaaruaji garooji yeeso dii : 1) Tabintinde golleeji poroje oo, no buri fuu dartoraade, kajum no buri fuu hanndoraade baasiji, 2) gollidide e yimbe joodiibe ley nokku bee fuu , 3) yaafinde e haybude laawi fuu kaandi jokkeede e ley biltugol tiidallaaji gullitaadidii (MRG)</p>	<p>Gedal Golle #1: Semmbinde kabaruaji cemmbiniooji deen baawde ley UGP</p>
Jaabu 1.1. Sariyaaji Leydi ndii pewtudi habugol e warugol daabaaji ladde, kajum e woodingol sariyaaji dow Ngeenngaaji Niibi.	<p>Faandaa poroje oo yo semmbinde baawde Laamu Leydi ndii, ley habugol e golleeji bondi golleteedi faade hawaaluji Leydi ndii ; oon golle ana wadiree ley kabaaruaji keertanaadi Habugol e lohagol niibi. Kaa farati gooto ana woodi : golleeji golleteedi ley habugol e lohagol niibi dii, ana mbaawi maallondireede e bonnugol hakkeeji bibbe-aadama. Baasiji duu ana mbaawi waddude : (1) bonanndaaji dii yimbe njoonndoraaki,(2) jukkugol neddo saabe tuumegol joomum e banngal lohagol niibi, tawee daliili fuu dum joganaaka ; (3) hebugol tiidallaaji e banngal rafi ndeenaagu rafi deeyeere faade yimbe wombe ley Gubal Daraniingal Habugol e Lohagol Niibi (UAB).</p> <p>Hooreebe poroje oo ana kaannoo tawreede baawde ley kabaaruaji garooji yeeso dii : 1) Tabintinde golleeji poroje oo, no buri fuu dartoraade, kajum no buri fuu hanndoraade baasiji, 2) gollidide e yimbe joodiibe ley nokku bee fuu , 3) yaafinde e haybude laawi fuu kaandi jokkeede e ley biltugol tiidallaaji gullitaadidii (MRG)</p> <p>Poroje oo ana saawi deggondiral kajum e faccito wadaango e fiyaa tayre leydi, ley anniya reenugol yimbe wombe ley nokku oo bee (kajum e dugule'en geelle, buri fuu, rewbe) feewde tiidallaaji bondi, pewtudi kebal, yimbe, finaa-tawaa, sabi edum waawi buytude nawtoral mabbe e banngal kulle hawaalu dee, kajum e kulle finaa-tawaa dee.</p>	<p>Gedal Golle #2: Dowtanaade laawi keertanaadi winndugol politiki / sariyaaji pawidiidow hakkeeji bibbe-aadama.</p> <p>Gedal Golle #3: Semmbinde bajimbinal / waajibaaku famminde hooreebe leydi ndii, naa hooreebe wombe ley geelle.</p>
Jaabu 1.2 Gubal daraniingal Honnjagol e banngal warugol daabaaji ladde darnaama ; engal	<p>Faandaa poroje oo yo semmbinde baawde Laamu Leydi ndii ley habugol e golleeji bondi golleteedi faade hawaaluji leydi ndii ; oon golle ana wadiree ley kabaaruaji keertanaadi Habugol e lohagol niibi. Kaa farati gooto ana woodi : golleeji golleteedi ley habugol e lohagol niibi dii, ana</p>	<p>Gedal golle #4 : Teedaade tiidallaaji pewtudi ndeenaagu</p>

<p>golla ley gollirde wiyeteende DNEF</p>	<p>mbaawi maallondireede e bonnugol hakkeeji bibbe-aadama. Baasiji duu ana mbaawi waddude : (1) bonanndaaji dí yimbe njoonndoraaki,(2) jukkugol neddo saabe tuumegol joomum e banngal lohagol niibi, tawee daliili fuu dum joganaaka ; (3) hebugol tiidallaaji e banngal rafi ndeenaagu e rafi deeyeere faade yimbe wombe ley Gubal Daraniingal Habugol e Lohagol Niibi (UAB).</p> <p>Hooreebe poroje oo ana kaanoo tawreede baawde ley kabaaruji garooji yeeso dí : 1) Tabintinde golleeji poroje oo, no buri fuu dartoraade, kajum no buri fuu hanndoraade baasiji, 2) gollididde e yimbe joodiibe ley nokku bee fuu , 3) yaafinde e haybude laawi fuu kaandi jokkeede e ley biltugol tiidallaaji gullitaadi dí (MRG).</p> <p>Torraaji di rewbe torretee dí ana laatii tiidalla mawdo, ley nokku mo yimbe Gubal Daraniingal Habugol e Lohagol Niibi bee ngoni e mum oo (naa golloobe wobbe, gollidoobe e poroje oo) ; joomum'en ana mbaawi gollude golleeji bonnooji hakkeeji, tawee mballigu mo baale rewbe kebata oo, ana waawi jannjinde torraaji jottinteedi rewbe wombe ley nokku, so ebe keddii tewtude arda muuya ley galle naa ley ngeenndi.</p>	<p>kabbiido e nawtoral dabareeji keertanaadi habugol e lohagol niibi...</p> <p>Gedal golle #5: dowtanaade golle oo, kajum e sardiji lobbi, dartiidi, deenaadi, poocciidi, darnanaadi golloobe poroje oo..</p>
<p>Jaabu 1.3. Gollirde laamu kumiido donnugol sariyaaji dee njannginaama ; be ndokkaama duu dewte janngirde, balloje be jokkitaade e jukkude neddo fuu barda daaba ladde.</p>	<p>Faandaa poroje oo yo semmbinde baawde Laamu Leydi ndii ley habugol e golleeji bondi golleteedi faade hawaaluji leydi ndii ; oon golle ana wadiree ley kabaaruji keertanaadi Habugol e lohagol niibi. Kaa farati gooto ana woodi : golleeji golleteedi ley habugol e lohagol niibi dí, ana mbaawi maallondireede e bonnugol hakkeeji bibbe-aadama. Baasiji duu ana mbaawi waddude : (1) bonanndaaji dí yimbe njoonndoraaki,(2) jukkugol neddo saabe tuumegol joomum e banngal lohagol niibi, tawee daliili fuu dum joganaaka ; (3) hebugol tiidallaaji e banngal rafi ndeenaagu e rafi deeyeere faade yimbe wombe ley Gubal Daraniingal Habugol e Lohagol Niibi (UAB).</p> <p>Hooreebe poroje oo ana kaano tawreede baawde ley kabaaruji garooji yeeso dí 1) Tabintinde golleeji poroje oo, no buri fuu dartoraade, kajum no buri fuu hanndoraade baasiji, 2) gollididde e yimbe joodiibe ley nokku bee fuu , 3) yaafinde e haybude laawi fuu kaandi jokkeede e ley biltugol tiidallaaji gullitaadi dí (MRG).</p>	<p>Gedal golle : #4Teedaade tiidallaaji pewtudi ndeenaagu kabbiido e nawtoral dabareeji keertanaadi habugol e lohagol niibi...</p>

	<p>Ley no wowrunoo nii, rewbe lanndodirtaake, so warti e banngal bamugol anniyaaji jirwinirdi nokkuuji. Kasen duu, be mboowaa ittaneede ngedu ley huunde fuu ko jamaa nokkuuji kajum e dugule'en geelle ndokketee. Oo golle ana waawi waddude keereefi mawki feewde rewbe, ley golleeji poroje oo. Darnugol keerol tayre leydi ley anniyagol reenude ndii, ana waawi laataade sabaabu wadugol kabaaruji gondi yeeso dii : (1) bonanndaaji di yimbe njoonndoraaki, (2) jukkugol neddo saabe tuumegol joomum e banngal lohagol niibi, tawee daliili fuu dum joganaaka ; (3) hebugol tiidallaaji e banngal rafi ndeenaagu, kajum e rafi deeyeere faade yimbe wombe ley Gubal Daraniingal Habugol e Lohagol Niibi (UAB).</p> <p>Poroje oo ana saawi deggondiral kajum e faccito wadaango e fiyaa tayre leydi, ley anniya reenugol yimbe wombe ley nokku oo bee (kajum e dugule'en geelle, buri fuu, rewbe) e tiidallaaji bondi, pewtudi kebal, yimbe, finaa-tawaa, sabi edum waawi buytude nawtoral mabbe e banngal kulle hawaalu kajum e kulle finaa-tawaa, tawee dum joonndoraaka.</p>	
Jaabu 2.1 Gubal Daraniingal Habugol e Lohagol Niibi (BAB) ley Gurma ngal beydoriima golloobe, kaaki e jawdi gollirdi	<p>No laatii poroje oo ana faaboo Gube Daraniide Habugol e Lohagol Niibi (deen gube ana njogii Soldaasi 'en), edum waawi laataade sabaabu baasi immoo hakkunde gubal BAB ngal kajum e jamaa nokkuuji oo, naa duu hakkunde gubal BAB ngal e gube jogiide kaborde gonde ley Nokku oo dee. Tiidallaaji godfidii duu ana mbaawi waddude : (1) bonanndaaji di yimbe njoonndoraaki, (2) jukkugol neddo saabe tuumegol joomum e banngal lohagol niibi, tawee daliili fuu dum joganaaka ; (3) hebugol tiidallaaji e banngal rafi ndeenaagu e rafi deeyeere faade yimbe wombe ley Gubal Daraniingal Habugol e Lohagol Niibi (UAB).</p> <p>Hooreebe poroje oo ana kaanoo tawreede baawde ley kabaaruji garooji yeeso dii : 1) Tabintinde golleeji poroje oo, no buri fuu dartoraade, kajum no buri fuu hanndoraade baasiji, 2) gollididde e yimbe joodiibe ley nokku bee fuu , 3) yaafinde e haybude laawi fuu kaandi jokkeede e ley biltugol tiidallaaji gullitaadi dii (MRG).</p> <p>Ley no wowrunoo nii, rewbe lanndodirtaake, so warti e banngal bamugol anniyaaji jirwinirdi nokkuuji. Kasen duu, be mboowaa ittaneede ngedu ley huunde fuu ko jamaa nokkuuji kajum e</p>	<p>Gedal golle #5: Dowtanaade golle oo kajum e sardiji lobbi, dartiidi, deenaadi, poocciidi, darnanaadi golloobe Poroje oo..</p> <p>Gedal golle #6: Dowtanaade aadi ndi gollidibbe kajum e CLIP bamdi ; dowtanaade duu anniyaaji di gollidibbe ley poroje bee fuu njogii faa kollita tiidallaaji</p>

	<p>dugule'en geelle ndokketee. Oo golle ana waawi waddude keereefi mawki feewde rewbe, ley golleeji poroje oo. Darnugol keerol tayre leydi ley anniyagol reenude ndii, ana waawi laataade sabaabu wađugol kabaaruji gondi yeeso dii : (1) bonanndaaji di yimbe njoonndoraaki, (2) jukkugol neddo saabe tuumegol joomum e banngal lohagol niibi, tawee daliili fuu dum joganaaka ; (3) hebugol tiidallaaji e banngal rafi ndeenaagu, kajum e rafi deeyeere faade yimbe wombe ley Gubal Daraniingal Habugol e Lohagol Niibi (UAB).</p> <p>Tayre leydi haadaande ndee ana woni ley nokku keertanaado Finaa- Tawaa geelle kajum e nokku dugule'en geelle bee. Faandaaji reenugol dii ana mbaawi buytude nawtoral diin nokkuuji tawee dum joonndoraaka, so tawi nokkuure hakkundeere ndee kajum e hawju mum darniraaka ley no CLIP wiiri nii, naa duu so jamaa nokku oo fuu (faa yottoo dugule'en geelle kajum e rewbe) ndawridaaka.</p>	immotoodì Gedal golle: #4Teedaade tiidallaaji pewtudi ndeenaagu kabbiido e nawtoral dabareeji keertanaadi habugol e lohagol niibi.
Jaabu 2.2 Gubal Daraniingal Habugol e Lohagol Niibi (BAB) wađanaama haybaa- muyaa, jaanginaama faa woodi, hokkaama mballiigu ley golleeji haybu mum	<p>No laatii poroje oo ana faaboo Gube Daraniide Habugol e Lohagol Niibi (deen gube ana jogii Soldaasi 'en) edum waawi laataade baasi immoo hakkunde gubal BAB ngal kajum e jamaa nokkuuji dii, naa duu hakkunde gubal BAB ngal e gube jogiide kaborde gonde ley Nokku oo dee. Baasiji dii ana mbaawi waddude : (1) bonanndaaji di yimbe njoonndoraaki,(2) jukkugol neddo saabe tuumegol joomum e banngal lohagol niibi, tawee daliili fuu dum joganaaka ; (3) hebugol tiidallaaji e banngal rafi ndeenaagu e rafi deeyeere faade yimbe wombe ley Gubal Daraniingal Habugol e Lohagol Niibi (UAB).</p> <p>Hooreebe poroje oo ana kaannoo tawreede baawde ley kabaaruji garooji yeeso dii 1) Tabintinde golleeji poroje oo, no buri fuu dartoraade, kajum no buri fuu hanndoraade baasiji, 2) gollididde e yimbe joodiibe ley nokku bee fuu , 3) yaafinde e haybude laawi fuu kaandi jokkeede e ley biltugol tiidallaaji gullitaadì dii (MRG).</p> <p>Torraaji di rewbe torretee dii ana laatii tiidalla mawdo, ley nokku mo yimbe Gubal Daraniingal Habugol e Lohagol Niibi bee ngoni e mum oo (naa golloobe wobbe, gollidoobe e poroje oo) ; joomum'en ana mbaawi gollude golleeji bonnooji hakkeji, tawee mballiigu mo baale rewbe kebata</p>	Volet #5: Dowtanaade golle oo kajum e sardiji lobbi, dartiidì, deenaadì, poocciidi, darnanaadì golloobe Poroje oo. Gedal golle #7: Teedaade torraaji pewtudi rewbe.

	<p>oo, ana waawi jannjinde torraaji pewtudi rewbe (VBG) wombe ley nokkuuji, so be imminii baasiji ley tewtugol ardaa-muuyaa ley galle naa ley ngeenndi</p> <p>Ley no wowrunoo, rewbe lanndodirtaake so warti e banngal bamugol anniyaaji jirwinirdi nokkuuji. Kasen duu be mboowaa itteneede ngedu ley huunde fuu ko jamaa nokkuuji kajum e dugule'en geelle ndokketee. Oo golle ana waawi waddude kereefi mawki feewde rewbe , ley golleeji poroje oo. Darnugol keerol tayre leydi ley anniyal reenude ndii, ana waawi laataade sabaaabu wađugol kabaaruuji gondi yeeso dii : (1) bonanndaaji di yimbe njoonndoraaki,(2) jukkugol neddo saabe tuumegol joomum e banngal lohagol niibi, tawee daliili fuu dum joganaaka ; (3) hebugol tiidallaaji e banngal rafi ndeedaagu e rafi deeyeere faade yimbe wombe ley Gubal Daraniingal Habugol e Lohagol Niibi (UAB).</p> <p>Tayre leydi haadaande ndee ana ley nokku keertanaado Finaa-Tawaa geelle, kajum e nokku dugule'en geelle bee. Faandaaji reenugol dii ana mbaawi buytude nawtoral diin nokkuuji tawee dum joonndoraaka, so tawi nokkuure hakkundeere ndee kajum e hawju mum oo ndarniraaka ley no CLIP wiiri nii, naa duu so jamaa nokku oo fuu (faa yottoo dugule'en geelle kajum e rewbe) ndawridaaka dabare majum oo.</p> <p>Poroje oo ana saawi deggondir al kajum e faccito wadaango e fiyaa tayre leydi, ley anniya reenugol yimbe wombe ley nokku oo bee (kajum e dugule'en geelle, buri fuu, rewbe) e tiidallaaji bondi, pewtudi kebal, yimbe, finaa-tawaa, sabi edum waawi buytude nawtoral mabbe e banngal kulle hawaalu kajum e kulle finaa-tawaa, tawee dum joonndoraaka.</p>
--	--

<p>Jaabu 2.3. Haybugol Ngeenngaaji Niibi ngol semmbiniraama Heeyo Hawju, kajum e beydugol adadu golloobe.</p>	<p>Ley no wowrunoo nii, rewbe lanndodirtaake, so warti e banngal bamugol anniyaaji jirwinirdi nokkuuji. Kasen duu, be mboowaa ittaneede ngedu ley huunde fuu ko jamaa nokkuuji kajum e dugule'en geelle ndokketee. Oo golle ana waawi waddude keereefi mawki, ki joonndoraaka, feewde rewbe, ley tabintiggol poroje oo.</p> <p>Golleeji beydooji kebal di poroje oo faandii dii (Jaabu 3), naa di Heeyo Gollitagol Hawwluuji ngoo yamiri dii (Jaabu 2), hono durdude gonde ley kominiŋaaji, ana mbaawi waddande hawaaluuji dii torraaji, baawdii yottaade kulle guurde (misaalu : jaamtagol leydi, hiidfugol leydi / feyyere togge, woodugol tuundijji, kajum e ko nanndi e mum.....).</p> <p>No laatii ngeenngaaji niibi ana ndeenaa niibi nii, edum waawi laataade sabaabu niibi dii mbaawa yultaade ley nokku oo : ko booyaa koo, yimbe yahube yeewoyde daabaaji ladde bee, taykiima wiide, baasiiji ana ngoodi hakkunde niibi e bibbe-aadama ; ley majjum, yonkiji keewdii keddiima heen ; bonanndaaji goddi duu njottiima ngeelloy remoobe e maroobe daabaaji, ngonkoy ley nokku oo koy.</p> <p>Ley no wiiraa ley Jaabu 2.3 (Heeyo Gollitagol Ngeenngaaji Niibi, Nawtoragol Sariyaaji onngooji kabaaruuji nokku oo), kajum e 3.1 (Heeyooji golle GNR di jamaa gollirta) nii, so dum nawtoraaka no haaniri, edum waawi laataade sabaabu eggugol yimbe yogaabe, iwde e nokku oo ; edum waawi duu buytude kebal maabbe. Oo kabaaruu ana waawi woddinde been yimbe kulle mum'en tilsuude, hono ndiyam, durdude, kajum e toogge gonde ley nokku oo, naa duu nokkuuje godde de yimbe ngoni e mum... Eggugol yimbe wadiino ley duubi bettiidii dii, fade PNUD naatude ley golle poroje oo.</p> <p>Tayre leydi haadaande ndee ana woni ley nokku keertanaado kulle Finaa-Tawaaje geelle, kajum e nokku dugule'en geelle. Faandaaji reenugol ndeen tayre leydi, ana waawi buytude nawtoral din nokkuuji, tawee dum joonndoraaka, so tawii nokkuure hakkundeere ndee, kajum e hawju mum oo ndarniraaka ley no CLIP wiiri nii, naa duu, so jamaa nokku oo fuu (faa yottoo dugule'en geelle kajum e rewbe) ndawridaaka.</p> <p>Poroje oo ana saawi deggondiral, kajum e faccito wadaango e fiyaa tayre leydi ndee, ley anniya reenugol</p>	<p>Gedal Golle #3: Semmbinde bajimbinal / waajibaaku famminde hooreebe Leydi ndii, naa hooreebe wombe ley geelle.</p> <p>Gedal golle #6: Dowtanaade aadi ndi gollidibbe, kajum e CLIP bamdi ; dowtanaade duu anniyaaji di gollidibbe ley poroje bee fuu njogii, faa kollita tiidallaaji immotoodi.</p> <p>Gedal Golle #8: Yaafinde nawtoragol nokku oo, kajum e tiidude faa wooda, e laawii jokketeedi so tiidallaaji kebaadii ley poroje oo ana ngullitanee..</p>
---	---	--

	yimbe wombe ley nokku oo bee (kajum e dugule'en geelle, buri fuu, rewbe) ; poroje oo ana hollita duu tiidallaaji bondi, pewtudi kebal, yimbe, finaa-tawaa nokku oo, sabi edum waawi buytude nawtoral mabbe e banngal kulle hawaalu kajum e kulle finaa-tawaaje, tawee dum joonndoraaka....	
Jaabu 3.1. Heeyooji pewtudi Gollitagol kulle hawaalu gonde ley ngeenngaaji niibi dee moyyinaama, nawtoraama.	<p>Ley no wowrunoo nii, rewbe lanndodirtaake, so wartii e banngal bamugol anniyaaji jirwinirdi nokkuuji. Kasen duu, be mboowaa ittaneede ngedu ley huunde fuu ko jamaa nokkuuji, kajum e dugule'en geelle ndokketee. Oo golle ana waawi waddude keereefi mawki ki joonndoraaka, feewde rewbe, ley tabintiggol poroje oo. Gollidal hakkunde gube yimbe ngal, ana waawi laataade sabaabu rewbe yogaabe mbaasa hebude mballigu mo baale rewbe kaani hokkeede oo.</p> <p>Golleeji poroje oo, pewtudi heydintiggol togge ley nokkuuji bonnaadi dii, ana waawi sabimbindе tiidallaaji di njoonndoraaka njottoo hawaalu oo ; edum waawi duu hanndaade nawtoragol leydi ndemeteendi ndii, so tawii siji kulle demeteede dee, ndemaaka ley rafi martondiral kumpa jaadooval e finaa-tawaa nokku oo.</p> <p>Waylitagol wattuuji ngol ana waawi waddande tayre leydi haadaande ndee torraaji, hono fawyere ndiyam maayo, tiidalla ndiyam, wulaare yabbitiinde, torragol daabaaji ladde, faa yottoo tiidallaaji goddi jaltooji e golleeji pewtudi nguurndam yimbre.</p> <p>No laatii ngeenngaaji niibi ana ndeenaa niibi nii, edum waawi laataade sabaabu niibi dii mbaawa yiiltaade ley nokku oo : ko booyaa koo, yimbe yahube yeewoyde daabaaji ladde bee, taykiima wiide, baasiiji ana ngoodi hakkunde niibi e bibbe-aadama ; ley majjum, yonkiji keewdi keddiima heen ; bonanndaaji goddi duu njottiima ngeelloy remoobe e maroobe daabaaji, ngonkoy ley nokku oo koy.</p> <p>Ley no wiiraa ley Jaabu 2.3 (Heeyo Gollitagol Ngeenngaaji Niibi, Nawtoragol Sariyaaji onngooji kabaaruuj nokku oo), kajum e 3.1 (Heeyooji golle GNR di jamaa gollirta) nii, so dum nawtoraaka no haaniri, edum waawi laataade sabaabu eggugol yimbe yogaabe, iwde e nokku oo ; edum waawi duu buytude kebal</p>	<p>Gedal golle #9: Reenude nokkuuje finaa-tawaaje gondi ley nokku oo.</p> <p>Gedal golle #10: Teedaade torraaji pewtudi nguurndam jamaa feewde golleeji golleteedi ley hawaalu dii.</p> <p>Gedal Golle #11: Gollidal e rewbe</p> <p>Gedal Golle #12: Gollude golleeji lobbi baawdi reenude nokku oo</p> <p>Gedal Golle #13: Hawjaade baasiji yimbe e niibi.</p> <p>Gedal Golle #14 Huyfinde bonnalla jawdi yimbe Nokku oo</p> <p>Gedal Golle #15 Faddaade sii eggirgol karhan yimbe</p>

	<p>mabbe. Oo kabaaruu ana waawi wodfinde been yimbe kulle mum'en tilsude, hono ndiyam, durdude, kajum e toogge gonde ley nokku oo, naa duu nokkuuje godde de yimbe ngoni e mum... Eggugol yimbe wadiino ley duubi bettiidi dii, fade PNUD naatude ley golle poroje oo.</p> <p>No laatii dugule'en geelle ngoni ley nokku oo, kasen duu, no laatii laawi Golle CLIP ngolliraaka ley nokku oo faa yottii jalooma hannde oo, taweede duu tottondiral hakkillaaji keewdi ngadii dow majjum, farati ana woodi pati poroje oo beydu burdinal hakkunde yimbe yogaabe ; so dum nee wadii, poroje oo ana waawi tewtude faa teeta be hakke mabbe dow jeyal leydi mabbe, kajum e jawdi mabbe, saabe famdugol mabbe heyaabe waawbe jinngande be ley kabaaruji politiki, kajum e forba.</p> <p>Poroje oo ana saawi deggondiral, kajum e faccito wadaango e fiyaa tayre leydi, ley anniya reenugol yimbe wombe ley nokku oo bee (kajum e dugule'en geelle, buri fuu, rewbe) e tiidallaaji bondi, pewtudi kebal, yimbe, finaa-tawaa, sabi edum waawi buytude nawtoral mabbe e banngal kulle hawaalu oo, kajum e kulle finaa-tawaaje.</p>	<p>fuu? baawngol wadude ley Nokku oo.² Gedal Golle #16 Huyfinde torraaji kabbiidi e waylitagol wattuuji, kajum e kasaraaji baawdfi yottaade yimbe.</p>
Jaabu 3.2. Laawi deggonndiral golleeji jirwinooji kebe ndarnaama, nawtoraama ley nokkuuje keertanaade Poroje oo.	<p>Ley no wowrunoo nii, rewbe lanndodirtaake, so wartii e banngal bamugol anniyaaji jirwinirdi nokkuuji. Kasen duu, be mboowaa ittaneede ngedu ley huunde fuu ko jamaa nokkuuji, kajum e dugule'en geelle ndokketee. Oo golle ana waawi waddude keereefi mawki ki joonndoraaka, feewde rewbe, ley tabintiggol poroje oo. Gollidal hakkunde gube yimbe ngal, ana waawi laataade sabaabu rewbe yogaabe mbaasa hebude mballigu mo baale rewbe kaani hokkeede oo.</p> <p>Torraaji di rewbe torretee dii ana laatii tiidalla mawdo, ley nokku mo yimbe Gubal Daraniingal Habugol e Lohagol Niibi bee ngoni e mum oo (naa golloobe wobbe, gollidoobe e poroje oo) ; joomum'en ana mbaawi gollude golleeji bonnooji hakkeeji, tawee mballigu mo baale rewbe kebata oo, ana waawi</p>	<p>Gedal golle #10: Teedaade torraaji pewtudi nguurndam jamaa feewde golleeji golleteedi ley hawaalu dii. Gedal golle #17 Haybude ko hebetee e nokku oo koo, pati gube kabotoode dee nawtoro dum, naa</p>

² Sariya kaa dogataa dow kabaaruji nawtoral kulle hawaalu dee, so tawii dow kawral e banngal hawju kulle hawaalu de yimbe njeydi dee dum wadaa (misaalu : darnugol nokku keertanaado resugol kulle hawaalu forbaaje ; oo kabaaru nee ana seerti e ko woni ley Gurma koo, fay so tawii yimbe doon bee ana nanngiri dum soobee) ; to Gurma too, jamaa oo bamii anniya buytude nawtoral mum'en feewde deen kulle, ley yaraa-muyaa mum'en ; dum hollata, ebe njarranii kabaaru goodudo, mo be cubii kambe e ko'e mabbe oo.

	<p>jannjinde torraaji jottinteedi rewbe wombe ley nokku, so ebe keddii tewtude arda muuya ley galle, naa ley ngeenndi.</p> <p>Golleiji b̄eydooji kebal d̄i poroje oo faandii d̄ii (Jaabu 3), naa di Heeyo Gollitagol Hawluuji ngoo yamiri d̄ii (Jaabu 2), hono durdude gonde ley kominiŋaji, ana mbaawi waddande hawaaluuji d̄ii torraaji, baawd̄i yottaade kulle guurde (misaalu : ḥaamtagol leydi, hiiddugol leydi / feyyere togge, woodugol tuundiiji, kajum e ko nanndi e mum.....).</p> <p>Poroje oo ana waawi sabimbinde ḥaw : (1) Gollirde foroba de Poroje oo roondii almusad̄da mum ley porogaraamuji GRNBC/CBRNM dee, buri fuu gollirde kumanide ndiyam dee, ana mbaawi laataade sabaabu saakagol ḥawuuji kebirteed̄i ndiyam (kolera, ḥaw kibbe bodeeje, buruutu, b̄uubal...) ; d̄iin ḥawuuji ana mbaawi nanngude yimbe golloobe ley deen gollirde, naa dawoobe, naa yimbe wobbe waroobe yeewude golleeji poroje oo ; edum waawi duu laataade sabaabu saakagol ḥaw Kowid-19 oo.</p> <p>No latii nafakaaji GCRN poroje oo ana njottoo yimbe wombe ley nokku oo bee, edum waawi laataade sabaabu nafaka majjum yottoo gube jogiide kaborde dee duu.</p> <p>No latii ngeenngaaji ḥiibi ana ndeenaa ḥiibi nii, edum waawi laataade sabaabu ḥiibi d̄ii mbaawa yiiltaade ley nokku oo : ko booyaa koo, yimbe yahube yeewoyde daabaaji ladde bee, taykiima wiide, baasiiji ana ngoodi hakkunde ḥiibi e b̄ibbe-aadama ; ley majjum, yonkiji keewd̄i keddiima heen ; bonanndaaji god̄di duu njottiima ngeelloy remoobe e maroobe daabaaji, ngonkoy ley nokku oo koy.</p> <p>Taweede porotokol CLIP darnaado walaa ley nokku oo, taweede duu tottondire hakkillaaji keewde ngad̄i dow majjum, farati ana woodi pati poroje oo b̄eydu b̄urdinal hakkunde dugule'en geelle bee ; so d̄um nee wadii, poroje oo ana waawi tewtude faa teeta be hakke mabbe dow jeyal leydi mabbe. kajum e jawdi mabbe, saabe famdugol mabbe heyaabe waawbe jinngande be ley kabaaruuji politiki, kajum e forba.</p>	<p>ngujji d̄um.</p> <p>Gedal golle #18 Haybude faa wooda gollirde cewde de poroje oo darni dee (misaalu : nokkuje ndiyam)</p>
--	---	---

	Poroje oo ana waawi jannjinde habooji pewtufi kiti leydi hakkunde jamaa nokku, dow tiidallaaji kabbiidi e nawtoral leydi ndemeteendi, kajum e peccondiral tinooji. Diin habooji baawdi jannjude, kajum e nafakaaji kebeteedi e golle demal dii, ana mbaawi kajum'en duu sabimbinde fudfugol baasi hakkunde gube kabotoode, saabe nafakaaji kebeteedi e nokku oo dii.	
Jaabu 4.2. Faamuuji kebaadì ley poroje oo dìi peccodaama e Gollirde Leydi dee kajum e gollirdr leyde adunaaru, faa yottoo Gollirde Mawnde ley Aduna Humaninde Ndiyam, wiyeteende GWP.	Poroje oo ana waawi sabimbinde ñaw : (1) Gollirde foroba de Poroje oo rondii almusadda mum ley porogaraamuji GRNBC/CBRNM dee, buri fuu gollirde kumanide ndiyam dee, ana mbaawi laataade sabaabu saakagol ñawuuji kebirteedi ndiyam (kolera, ñaw kibbe bodeeje, buruutu, buubal...); diin ñawuuji ana mbaawi nanngude yimbe golloobe ley deen gollirde, naa dawoobe, naa yimbe wobbe waroobe yeewude golleeji poroje oo ; edum waawi duu laataade sabaabu saakagol ñaw KOWID-19 oo.	Gedal golle #19: Buytude faratiji ley raabugol ñawuuji kebirteengol ndiyam Gedal golle #20: Buytude faratiji ley raabugol ñaw KOWID-19
Jaabu 4.3. Heeyo golle heertanaango rewbe moyyinaama, nawtoraama ; engo faaboo sanne e banngal gollrigol, ardagol, kajum e winndugol rapoorjaaji.	No laatii dugule'en geelle ngoni ley nokku oo, kasen duu, no laatii laawi Golle CLIP ngolliraaka ley nokku oo faa yottii ñalooma hannde oo, taweede duu tottondiral hakkillaaji keewdii ngadii dow majjum, farati ana woodi pati poroje oo ðeydu burdinal hakkunde dugule'en geelle ; so dum nee wadii, poroje oo ana waawi tewtude faa teeta be hakke mabbe dow jeyal leydi mabbe. kajum e jawdi mabbe, saabe famdugol mabbe heyaabe waawube jinngande be ley kabaaruji politiki, kajum e forba.	Gedal golle #14: wattande hakkille Dugule'en geelle tawee ley poroje oo

Dabareeji piyaadī e banngal Ardagol, kajum e Winndugol rapoorjaaji ngol, ana caawi kabaaruuji darniraadī gede gede, naa duu gube gube ; edi njogii duu kollinirde keertaade, kabbiide e kabaaruuji rewbe. Caggal dūm, Ardagol ngol ana waawi wadireede golloobe poroje oo, kajum e yimbe wobbe kasen ; been ngoni : jamaa gollididō oo, gollonoobe ko'e mum'en, naa duu baale biyeteede ONG ; been ngarata hibbintidde, kajum e honnjaade golleeji kabbiidī e Ardagol ngol dīi. Hooreebe laamiibe geelle bee kajum e golirde wiyyeteende DNEF ndee, ana ngatta hakkille lobbo ley golleeji Ardagol ngol dīi. Heeyo hawju heertaango fuu ana jogii heeyo honnjagol e immaagol mum (M&E) ; ndennoo heeyo golle mawngo ESMP M&E ngoo hokkan hooreejo UGP oo waajuji, faa nawtoroo dīi ley honnjagol ESMP ngol.

Poroje oo nawtortee ley honnjagol MESSD, sabi MESSD yo gollidō mabbe ley nawtoral poroje oo ; ley majjuum, poroje oo ana gollida e PNUD, sabi PNUD woni paabotoodo e banngal yirwingol poroje oo. Ley deen golirde didī fuu kasindinal ana woodi e banngal jannde e waajuji faa dūm heba beydude Annde de PNUD/FEM jogii dīe. Faa jooni deen golirde ngala golloobe heertanaabe Anndal ndeenoowal porojeaaji ; ndennoo poroje oo yo moyyere mawnde banngal janngingol gubal yimbe wombe ley poroje bee, kajum e hokkude be baawde, jelanaade nokku poroje oo. Gollidibbe (DNEF, Wildlife Foundation, Chergheta) ngaran hasindidde e semmbingol Annde mum'en, yalla edum faaboo bee e tabintiggol jaabuuji jaltudī e poroje oo.

Gubal hooreebe poroje ngal timminta anniyaaji bamaadī ebanngal nawtoral heeyooji golle keertanaadī ESMP dīi, yalla edum walla be ley tabintiggol golleeji poroje oo. Naatondirgol diin heeyooji golle wajjimbinan honnjagol kasindine keertaade, gonde ley golirde dīe, hono no dūm worri ley porogaraamu gollirdō PGES/ESMP nii ; ko waawi tawdeede e majjum goddūm, yo honnjagol almusadāaji darnanaadī gedal fuu, faa yottoo laamunkoobe, ley no be burdi darnde nii (Misaalu : hooreebe laamiibe ley geelle, ley Reeson, kajum e ley laamorde leydi ndii ; edum hokka be waawude hawjaade e honnjaade golleeji PGES/ESMP dīi. So ana tilsi, golleeji kabbiidī e semmbingol Annde dīi, kajum e faabagol ley golleeji ngol nannetee ley jannde ndee, yalla nawtoral lobbal golleeji PGES dīi ana waawa wadeede.

Oo Bidije ana saawiii almusadāaji fuu kabbiidī e gollugol, kajum e honnjagol poroje PGES oo : nawtoragol, kajum e honnjagol heeyooji hawju dīi, faa yottoo heeyo semmbinirgo Annde ngoo.

Golleeji	Wattu golleeji	Hooreejo golle	Jawdi (USD)
Semmbingol baawde ESE			
Barkaani'en Leydi ndii / Dawi (balde 30 jannde + dawi yaade Mootti/Seewaare)	Jaadoojuum/Ad hoc	UGP	30 000
Heeyo golle fewtungo siji kulle guurde ley hawaalu			
Bamude barksan'en anndambe kabaaruujii hawaalu, kajum e gedde hawaalu (CVE), so tawii edum tilsi ; edum haani waddeede wattu poodde golle keso, ley no dum worri ley heeyo hawju nokku oo, so tawii duu iimagol ngol ana hollita farati ana woodi feewde kulle guurde ley hawaalu dee.	Jaadoojuum/Ad hoc	Wild Foundation	10 000
Darnude e hawaade jawdi njobirdi golleeji HEC	Gadeteedum wattu fuu	DNEF	30 000
Heeyo heertanaango Dugule'en Geelle			
limagol : Caawki e golleeji CVE (adadu jawdi dawi, waylitiggol e demle, martinal kumpa)	Hitaande 1	Daraniido Reenugol	10 000
Honnjagol golleeji CVE (adadu jawdi dawi, waylitiggol e demle godde, martinal kumpa)	Ley tabintiggol poroje oo	Daraniido Reenugol	10 000
ADADU			90 000

LEXIQUE

KALIIMAAJI CAGGITORDI

Français

Ressources naturelles :	<i>Fulfulde</i>
l'aire de distribution des éléphants :	<i>Kulle gondé ley hawaalu</i>
identifiant :	<i>hawaaluuji moottordí ñiibi</i>
Arrangement institutionnel :	<i>annditorde</i>
Plan de Gestion Environnementale et Sociale :	<i>Heeyo golle heertanaango Hawjagol Hawaalu kajum e Jamaa</i>
Plan d'Action de Mise en Œuvre :	<i>Sariyaaji onngooji gollirde</i>
Biodiversité :	<i>Heeyo golle nawtorgo</i>
Risques liés à la Biodiversité :	<i>Siji Kulle guurde ley hawaalu</i>
Engagement des Parties Prenantes :	<i>Faratiji pewtuñi kulle guurde</i>
Peuples autochtones :	<i>Aadi hakkunde gollidoobe</i>
Plan des Peuples Autochtones :	<i>Dugule'en geelle</i>
Participation et Consultation :	<i>Heeyo golle fewtungo dugule'en geelle</i>
Mesures d'atténuation :	<i>Gollidal e kaaltidal</i>
Arrangements institutionnels :	<i>Dabareeji kuyfinooji</i>
Ecosystème :	<i>Sariyaaji onngooji gollirde</i>
Corridor de migration :	<i>Kulle gondé ley hawaalu</i>
Engagement :	<i>Laawi bettorði / eggirði ñiibi</i>
Procédure de sélection environnementale et sociale :	<i>hollugol soobee</i>
Politique Environnementale et Sociale :	<i>Laawol poroje oo Cuborgol Tiidallaaji pewtuñi Yimbe e Hawaaluují</i>
Hiérarchie migratoire :	<i>Politiki Keertanaado Hawaalu e Yimbe</i>
mesures d'atténuation :	
Le Plan d'Action pour les Moyens d'Existence :	<i>Subagol naa ardingol Nokkuuji eggeteedi e mum</i>
Grief :	<i>dabareeji kuyfinooji torraaji</i>
Volet :	
Redevabilité :	<i>Heeyo golle fawiingo dow Dabareeji Nguurndam</i>
Unité Anti-Braconnage :	<i>tiiðalla gullitaado</i>
activités génératrices de revenus :	<i>Geðal golle</i>
Plan d'Amenagement :	<i>Wajimbingsol / bajimbinal / waajibaaku</i>
Pâturages :	<i>Gubal Daraniingal Haðugol e Lohagol Nibi</i>
Dégradation, du sol :	<i>Golleeji gaddooji / keðal</i>
Déforestation :	<i>Heeyo gollitagol</i>
Planification de l'Aménagement :	<i>durduðe</i>
site culturel :	<i>hiiddugol leydi</i>
inondation fluviale :	<i>feyyere togge</i>
	<i>Heeyo Gollitagol</i>
	<i>nokkuuje finaa-tawaaje.</i>
	<i>innondation fluviale</i>